

האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי
THE ISRAELI ASSOCIATION FOR COUPLES AND FAMILY THERAPY

שמחה להזמין ליום עיון רביעי בסדרה: הטיפול המשפחתי חוזר למשפחה מינושין - שיח עכשווי

יום העיון יתקיים ביום שני, 19 במרץ 2018, ג' ניסן, תשע"ח

בין השעות 9:00-15:30, בסמינר אפעל, חנייה במקום.

"ב-1959 התחלתי לעסוק בתרפיה משפחתית, במהלך הזמן הזה השתניתי. אנשים מסכימים איתי או לא מסכימים איתי, אני חולק על עצמי פעמים רבות. בכל פעם שחלקתי על עצמי כתבתי ספר, כתבתי 11 ספרים" (סלודור מינושין, כנס האגודה 2007).

יום העיון שם דגש על תרומתו והרלוונטיות של גישתו הייחודית של פרופ' סלודור מינושין, שנפטר בנובמבר האחרון, לטיפול המשפחתי, ועל השפעת גישתו על עולם הטיפול כיום. האתגרים עימם אנחנו מתמודדים בתקופה שבה המבנים החברתיים והמשפחתיים משתנים, מזמינים אותנו, אנשי הטיפול, להיות בדיאלוג מתמיד עם עצמנו אל מול מציאות משתנה. יום העיון מזמין אותנו להתבוננות על עצמנו ועל מטופלנו, תוך התייחסות לתרומתו של מינושין לביסוס הטיפול המשפחתי בישראל, לפרויקטים ייחודיים של טיפולים משפחתיים הפועלים בהשראתו, ולדיאלוג בין גישות שונות עם הגישה המבנית. **יום העיון מיועד ל:** מטפלים זוגיים ומשפחתיים, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, קרימינולוגים, פסיכותרפיסטים, יועצים חינוכיים, מטפלים בהבעה ויצירה, פסיכיאטרים, רופאים, אחיות וצוותים מקצועיים פרה-רפואיים – מרפאים בעיסוק, פיזיותרפיסטים, קלינאי תקשורת.

9:00 - 9:30 הרשמה והתכנסות

9:30 - 9:35 פתיחה וברכות – יו"ר יום העיון

9:35- 10:45 ההשראה של סלודור מינושין: הטיפול המשפחתי במאה ה-21 - סלודור מנוחין מחלוצי הטיפול המשפחתי, מוכר כיצורו של הטיפול המשפחתי המבני, אך ההשראה שלו התפשטה הרבה מעבר למודל המבני ומתבטאת בגישות מערכתיות עדכניות שזכו לתמיכה מחקרית. ההרצאה תתייחס למורשתו של מנוחין מתוך מבט עדכני על הטיפול המשפחתי במאה ה-21. אציג מודל מושגי של הורות הבנוי מחמישה צירים, אמחיש את תרומתו של מנוחין לכל אחד מהם בעזרת קטעי וידיאו ואתייחס לעבודות מקוריות הנעשות כיום על פני צירים אלו.

פרופ' יואל אליצור – פסיכולוג קליני, חינוכי ורפואי, מומחה-מדריך, ראש המגמה לפסיכולוגיה חינוכית וקלינית של הילד ביה"ס לחינוך ע"ש שלמה (סימור) פוקס, האוניברסיטה העברית בירושלים.

10:45-11:15 הדוידים מפי תלמידי מינושין – רגעים קטנים של מפגש שהשאירו חותם אותו הם לוקחים עימם עד היום.

11:15-11:45 הפסקה קצרה – ראובן דומני, דר' נגה (רובינשטיין) נברו, מיכל קדרון וחביבה אייל.

11:45-13:15 מושבים מקבילים – יש לבחור את המושב במועד ההרשמה ליום העיון

מושב מספר 1 – מינושין – התיאוריה שליחה לא נס: דיאלקטיקה יציבות מול שינוי בטיפול – סלודור מינושין היה אחד מפורצי הדרך בעולם הטיפול המשפחתי. נסיונו בעבודה עם משפחות שבורות וחלקיות בהארלם הביא אותו לניסוח תיאוריה המבוססת על חיוניות המבנה המשפחתי לתפקודה המתאים. עם השנים סטה מינושין עצמו מגישתו ונפתח לכיוונים אחרים. הגישה הדיאלקטית המודרנית המבוססת על הפילוסופיה של הגל וקרל מארכס הביאה לעניין מחודש בעבודתו של מינושין. גישת ה-FDS (Functional Dialectic System) שמה דגש רב על חשיבות הדיאלקטיקה בהתפתחות ובדינמיקה של המשפחה. דיאלקטיקות של יציבות מול שינוי (מבנה מול התפתחות), קרבה מול מרחק הן הדיאלקטיקות המרכזיות בחיי הנישואין ובהתפתחות היחיד והמשפחה.

פרופ' משה אלמגור-טיקוצקי – יו"ר האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי, החוג לפסיכולוגיה אוניברסיטת חיפה, מנהל המעבדה להערכת האישיות, מנהל שותף מרכז מפנה חיפה, פסיכולוג קליני בכיר, מדריך מוסמך בטיפול משפחתי.

מושב מספר 2 - "הילכו שניים יחדיו"? - סלבדור מינושין ומייקל ווייט: **השפעות הדדיות** - מתח מתמיד מתקיים בין הגישה המבנית לטיפול משפחתי לבין הגישה הנרטיבית (וגישות פוסט-מבניות ופוסט-מודרניות אחרות). המתח נובע מהבדלים בהנחות היסוד הפילוסופיות, הבסיסים התיאורטיים ופרקטיקות העבודה. עם זאת, במיוחד בשנים האחרונות לחייו, מינושין דיבר על קבלה של חלק מהרעיונות והפרקטיקות של מייקל ווייט, אבי הגישה הנרטיבית, ושילב אותן בעבודתו – תוך התאמתם לגישתו הבסיסית. אלה כוללים חיפוש ה"סיפור" של המשפחה, החצנת הבעיה, הבנת המשפחה בקונטקסט החברתי-תרבותי הייחודי לה, חתירה לצדק, קידום אוכלוסיות מיעוט מודרות ועוד. נשוחח על הדומה והשונה בעבודתם, ועל ההשפעות ההדדיות אחד על עבודתו של השני. נשתף בקטעי וידיאו ובראיון שנערך עם מינושין בנושא.

סבינה קרמר וצוות מכון ברקאי-MSW, מטפלת ומדריכה מוסמכת בטיפול משפחתי, מנהלת מכון ברקאי. **ובהשתתפות פרופ' מיכל שמאי** – בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה.

מושב מספר 3 – התערבויות משפחתיות תומכות טיפול במרכז לטם לנפגעי/נפגעות טראומה מינית בילדות - פגיעה מינית בילדות היא בגידה ביחסים הראשוניים של הנפגעת. הפגיעה בילדות לא פעם דוחפת את הנפגעת לחיות בשני עולמות, בשתי אמיתות שאינן מתיישבות זו עם זו. למרות עוצמת הפגיעה והבגידה, המשפחה ממשיכה בהרבה מהמקרים להוות מסגרת השתייכות חיונית לנפגעת, בה היא מחפשת תמיכה והערכה. לעיתים רבות, זה המקום בו הנפגעת תחוש הכי חזק את הצורך לספר, ובד-בבד את אי-האפשרות לדעת את מה שארע לה בילדותה. המשפחה שהיוותה מרכיב מהותי בפגיעה (אם כעומדים מהצד או כפוגעים), עלולה להפריע לתהליך הטיפול ולעכב את תהליך ההחלמה. מהצד השני, המשפחה עשויה להיות גורם תומך ואף שותפה משמעותית בעלת פוטנציאל מתקן בתהליך הטיפולי של הנפגעת הבוגרת.

בהרצאה זו תוצג התערבות משפחתית שפותחה במסגרת לטם (מרכז לטיפול בנפגעי/ות טראומה בילדות) אשר מתרחשת במקביל לטיפול האישי של הנפגעת, והיא תבחן את מול רעיונותיו המבניים של מינושין. ההתערבות מתקיימת בהנחיית איש טיפול נוסף, במשך כמה מפגשים, וכוללת נוסף לנפגעת ולמטפלת שלה, גורמים רלוונטיים מבני משפחתה. בהרצאה יינתן הרציונל להתערבות משפחתית מסוג זה, השיקולים מי יכלול במפגשים, כיצד יוגדרו מטרות ההתערבות וכן סוגיות שונות שההתערבות מעלה. ההרצאה תלוו בדוגמאות קליניות ויינתן מקום להעלאת שאלות ודיון עם הקהל.

מר רון נסים – פסיכולוג קליני ומטפל זוגי ומשפחתי מוסמך. מרכז את תחום הטיפול הזוגי והמשפחתי במרכז לטם לטיפול בטראומה מינית ומרצה במכון ברקאי לטיפול זוגי ומשפחתי בת"א. רון מטפל ביחידים ובזוגות בקליניקה פרטית, כותב ומציג בכנסים בארץ ובעולם בתחום של טיפול זוגי, אינטגרציה בטיפול וטראומה. דוקטורנט בחוג לפסיכולוגיה, בר-אילן.

מושב מספר 4 – דיאלוג בין הגישה המיבנית של מינושין לבין תהליכי 'הלא –מודע' ו'הלא –ידוע המשפחתי' באמצעות הספירלה משפחתית וספירלת הרבדים - אחת התופעות השנויות במחלוקת בכתביו של מינושין היא ההתעלמות מתכני הלא-מודע ביחסי המשפחה ובמקביל גם ביחסי המטפל ומטופליו. הדיאלקטיקה שהתפתחה בין התאוריה המיבנית-מערכתית לבין זרמי טיפול מאוחרים יותר, רק בעשורים האחרונים, הטמיעה חזרה את הסובייקט, תכני הלא-מודע, ותהליכים סמויים נוספים לטיפול המשפחתי והזוגי. בהרצאה נתייחס לדיאלוג העכשווי שמתקיים בהרחבות והתזוזות שחלו בתהליכי הטיפול האישי והמשפחתי.

הגישה של 'הלא ידוע המשפחתי' מציעה, ברוח הדיאלוג הנ"ל, להשיב לזהותו העצמית של המטפל הזוגי והמשפחתי את המימדים הנפשיים והבין-אישיים הקיימים תמיד בכל טיפול. מימדים הבאים לידי ביטוי בנקודות העיוורון, החסימות, או חומרים שחומקים מניסוח. המטפל שמרחיב את ההבנה הטיפולית שלו לתהליכים סמויים, 'חורים שחורים', או התמוטטות של מרחבים משותפים - יאפשר התמרות נחוצות ביותר ביחסים. בהרצאה אדגים תהליכים אלו באמצעות יישום של הספירלה המשפחתית וספירלת הרבדים.

ההדגמות הקליניות יתייחסו אל הבנייה מחדש של מרחבי ביניים, עיבודם של תהליכי השפעה הדדיים בין המטופלים באמצעות נקודות עיוורון וחומרי הלא ידוע של המטפל. יצירת שינוי וטרנספורמציה באמצעות פירוש תכני הלא מודע ברובדי מציאות שונים (מנטלי, גופני, ממשי ועוד). ההדגמות הקליניות יתמקדו במצבי טראומה במשפחה ובמבני משפחה מורכבים בעלי גבולות 'נזילים'.

ד"ר אביבה מזור – מטפלת משפחתית, זוגית ואישית בקליניקה פרטית. בעבר מרצה במסלול המ.א. בביה"ס לעבודה סוציאלית באונ' ת"א ובסמינר הקיבוצים. חוקרת בתחום הטראומה ויחסי משפחה. טיפלה בניצולי שואה במסגרת "עמך". כיהנה כיו"ר האגודה הישראלית לטיפול משפחתי. פרסמה לאחרונה את ספרה: 'הלא ידוע המשפחתי'.

מושב מספר 5 – מנגינת מינושין עם אקורד "בראשית"... - הטיפול המשפחתי במרכז בראשית מבוסס גם על חשיבתו ודרכו של מינושין. כמו בגישה המבנית, ההנחה היא כי השינוי מתרחש דרך תהליך התקשרותו של המטפל למשפחה. נוכחות המטפל מבליטה חלקים נעלמים במבנה המשפחה וחלופות מבניות שהיו רדומות- נעשות פעילות בתהליך זה, משנה דפוסי עסקאות בלתי פונקציונליים: מתגלים תפקידים גלויים וסמויים, פערים בתקשורת וכך, דרך הפרת ההומיאוסטזיס המשפחתי מתחיל להתרחש תהליך השינוי. במהלך המושב נראה את העבודה הטיפולית של יהודית גרינבאום דרך קטע מצולם של טיפול משפחתי (הורים ונער), ובמהלכו יודגשו נקודות השקה בין העבודה של מרכז בראשית וההשפעה של מינושין על ההדגשים הטיפוליים.

יהודית גריבאום - פסיכולוגית, מטפלת ומדריכה מוסמכת בטיפול זוגי ומשפחתי, מנהלת "מרכז בראשית". מטפלת, מלמדת ומכשירה אנשי מקצוע בתחום הטיפול וההדרכה זה 30 שנה. חברת וועדת הסמכה של האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי.

מושב מספר 6 – "מתהום לתקווה": טיפול בגילוי עריות - שילוב של טיפול פרטני, דיאדי ומשפחתי בנפגעים, בפוגעים ובמשפחה – מושב זה יעסוק במודל הטיפול במשפחות בהן אירע גילוי עריות. המודל כולל טיפול בנפגעים, בפוגעים ובבני המשפחה האחרים. המודל גובש במכון "שילוב" לטיפול משפחתי זוגי בירושלים והוא משלב עבודה משפחתית, דיאדית ופרטנית. ההרצאה תלווה במצגת ויוקרה בה הסרט הלימודי "מתהום לתקווה", ובו קטעים מטיפולים במשפחות, בנפגעים

ובפוגעים. כמו כן תוצג ערכת הקלפים הטיפוליים "קלפים פתוחים", שפותחה על ידי צוות היחידה לטיפול בפגיעות מיניות במכון "שילוב" ומיועדת לטיפול בפגיעות מיניות.

ענת גולדשטיין-M.Ed. מדריכה ומטפלת משפחתית מוסמכת. מטפלת במכון "שילוב" לטיפול משפחתי זוגי בירושלים מ-1988. חברה בצוות היחידה לטיפול בפגיעות מיניות בהיבט משפחתי; בצוות היחידה לטראומה ומדריכה הדרכה חיה במרכז ההכשרה של המכון. מטפלת בפרקטיקה פרטית בתל אביב. מרצה ומעבירה סדנאות בנושא טיפול משפחתי בפגיעות מיניות. שותפה לפרסומים: פרק בספר "לאחות את הקרעים, פגיעות מיניות בילדים", עורכות גולדשטיין ורגולנט לוי (2013); פרק עם ג'ודי כץ טשרני בספר הסוד ושברו, סוגיות בגילוי עריות, עורכות זליגמן וסלומון (2004); מאמרים בנושא בכתבי עת בארץ ובעולם; שותפה בפיתוח הסרט "מתהום לתקווה" והערכה הטיפולית "קלפים פתוחים" שהופקו במכון שילוב.

13:15-14:00 – הפסקת צהריים

14:00-15:00 – מוות במשפחה הוא לא מוות של המשפחה: היבט מערכתי לטיפול באבל בעקבות אובדן- מותו של אדם

קרוב מטלטל את הווייתנו, ומשקף את מהות היותנו יצורים של מערכות יחסים. מרגע לידתנו, ובמהלך חיינו מערכות יחסים משמעותיות נוצרות, מתעצבות, לעתים משתנות ולעתים מסתיימות. אך רק עם מותו, מערכת היחסים עם האדם האהוב מתעצבת על ידי האדם האבל, כאשר האדם שמת הוא "פרטנר שקט הנמצא בתוכנו". זוהי התנסות עוצמתית, לעתים טראומטית, המשנה אותנו, את זהותנו, ואת המארג הבינאישי של חיינו; מירקם מערכות היחסים שלנו משתנה ומעצב את ההיסטוריה האישית ואת הזיכרונות שלנו. תכליתו של תהליך האבל היא, אם כן, מעין "תהליך עדכון הביוגרפיה" שלנו, כשהזיכרונות של האדם שמת שזורים בחיים הממשיכים. אבל הוא תהליך מתמשך של ארגון מחדש של מערכת היחסים עם המת, ושל מערכות יחסים עם בני המשפחה שעודם בחיים. כלומר, בראיה מערכתית אבל הוא תהליך תוך-אישי ובינאישי, והתערבות טיפולית היא "עניין משפחתי". חשוב להבין את רב-הממדיות של מערכות יחסים, ההיסטוריה והמורשת, המתעררים בעקבות מוות במשפחה. מטרת ההתערבות לאפשר את המהלך הטבעי של תהליך האבל, של היחיד ושל המשפחה. אפרט התערבות טיפולית הכוללת הערכה של התהליך בצירי התפקוד ומערכת היחסים למת, ובניית טקס משפחתי במטרה להבנות מחדש סיפור שבתוכו ארוג האובדן.

ד"ר רות מלקינסון- עובדת סוציאלית, מטפלת משפחתית זוגית, בעבר יו"ר האגודה, עמיתה במרכז הבינלאומי לחקר אובדן שכול וחוסן נפשי באוניברסיטת חיפה, מרכזת את תוכנית ההכשרה.

תחום התמחות שלה בטיפול, במחקר ובהוראה הוא האובדן, האבל והשכול על היבטיהם השונים. התמחותה בטיפול קוגניטיבי הביאה לפיתוח מודל זה לטיפול באבל ובאבל טראומטי. הספר "הפנים הרבות של האובדן והשכול: תיאוריה ויישום" אותו כתבה עם עמיתה פרופסור רובין פרופסור וויצטום, ראה אור ב-2016. לד"ר מלקינסון הוענק לאחרונה על פועלה בתחום הטיפול הקוגניטיבי מבית מדרשו של אלברט אליס: The Albert Ellis Humanitarian Award

15:00-15:30 – סלבדור מנוחין במבט אישי: סרט וידיאו על זוגיות ופרידה- קטעים מסרטו האישי של מינושין הנפרד מאשתו המנוחה - פרופ' יואל אליצור

וועדת היגוי: יעל לינצ'בסקי, גילה הרן, וד"ר יוחאי נדן

דמי השתתפות:

הרשמה במקום	החל מה- 12.3.18	בהרשמה מוקדמת עד לתאריך	
260	240	220	חבר/ה אגודה
280	260	240	אורח

- להנחה בסך 10% זכאים אזרח ותיק/ סטודנט בהצגת תעודה בלבד.
- ניתן לשלם בכרטיס אשראי/ המחאה, עד שני תשלומים ללא ריבית.
- דמי ההשתתפות כוללים – כיבוד קל לאורך היום וארוחת צהריים קלה.
- מדיניות ביטולים: עד יום ה, 8.3.18 ניתן לבטל עם ניכוי 10% דמי רישום בלבד; החל מיום שישי 9.3.18 ייגבו 30% דמי ביטול; החל מיום חמישי, 15.3.18 לא ניתן יהיה לקבל החזר כספי

טופס הרשמה ליום העיון- 19.3.18

לכבוד:

האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי

רחוב היצירה 11 ב, רעננה ; ת.ד. 2628, מיקוד: 4366358

טלפון 7467-064 (09) ; פקס 7467-065 (09)

www.mishpaha.org.il ; office@mishpaha.org.il

שם משפחה ופרטי: _____ ; כתובת: _____

טלפון: _____ ; e-mail : _____

נא לסמן: חבר אגודה: כן / לא ; מספר המושב בו אני מעוניין/ת להשתתף : 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6

סה"כ לתשלום: _____ ; כרטיס אשראי מסוג: ויזה / ישראכרט / אמריקן אקספרס / דיינרס

מספרו: _____ תוקף: _____ / _____ ; שלוש ספרות בגב הכרטיס: _____

מספר תשלומים : 1 / 2 ; ת.ז. _____

[למעבר לתשלום מאובטח בכרטיס אשראי לחץ כאן](#)

תאריך: _____ ; חתימה: _____